

Program pracy wychowawczej

w Zespole Placówek Edukacyjnych
w Olsztynie

na lata 2009 – 2014

Opracowanie programu:
I.Olszewska (koordynator programu)
E. Andrulonis
E. Chilińska-Karpowicz
D. Dąbrowska
M. Derkowska
E. Gryguć
I. Mierzejek

WSTĘP

W skład Zespołu Placówek Edukacyjnych wchodzi następujące placówki:

- Gimnazjum nr 1 Specjalne dla Uczniów z Autyzmem, Sprzężonymi Niepełnosprawnościami oraz Upośledzeniem Umysłowym w Stopniu Umiarkowanym lub Znacznym;
- Szkoła Podstawowa nr 4 Specjalna dla Dzieci z Autyzmem i Niepełnosprawnościami Sprzężonymi;
- Przedszkole Specjalne nr 11 dla Dzieci z Niepełnosprawnością Ruchową, Upośledzeniem Umysłowym, Niepełnosprawnościami Sprzężonymi i Autyzmem;
- Przedszkole Publiczne nr 25 z Oddziałami Integracyjnymi;

Zespół Placówek Edukacyjnych w Olsztynie jest placówką publiczną kształcąca dzieci zdrowe i niepełnosprawne.

Organem prowadzącym placówkę jest Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym i Osobom o Podobnych Zaburzeniach w Rozwoju w Olsztynie. Z organem prowadzącym współpracują stowarzyszenia wspierające:

- a) Stowarzyszenie Wspomagania Rozwoju Dzieci z siedzibą w Olsztynie;
- b) Warmińsko Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Niepełnosprawnością Ruchową i Niepełnosprawnością Sprzężoną z siedzibą w Olsztynie.

Szczegółowe zasady współpracy stowarzyszeń określa porozumienie zawarte między stowarzyszeniami.

Wizją Zespołu Placówek Edukacyjnych jest stworzenie dzieciom niepełnosprawnym optymalnych warunków do pełnego ich uczestnictwa w edukacji i zapewnienie im wysokiego poziomu oddziaływań rehabilitacyjnych.

Wszystkie działania podejmowane w placówce oparte są na uniwersalnych wartościach etycznych, dziedzictwie kulturowym, a także historycznym naszego państwa i społeczności lokalnej.

Naczelnymi i wspólnymi wartościami dla uczniów, rodziców, nauczycieli i innych pracowników placówki są:

- zdrowie i bezpieczeństwo;
- samodzielność;
- wszechstronny rozwój;
- integracja.

Jako podstawy teoretyczne programu wychowawczego Z.P.E. przyjęto aktualne założenia i tezy ogólne pedagogiki specjalnej w zakresie poznawania i rozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych, które stają się wartościami ogólnymi zarówno w pracy z dzieckiem zdrowym jak i niepełnosprawnym (za I. Obuchowską 1995, M.Kościelską 1995, K. Mrugalską 1995, T. Witkowskim 1993):

- *Odchodzimy od medycznego ujęcia problemu niepełnosprawności zorientowanego na wady, braki, defekty i deficyty, a zmierzamy do poszukiwania potencjalnych możliwości rozwojowych dziecka, zwłaszcza jego mocnych stron.*

- *Pesymizm i bierność zastępujemy podejściem pozytywnym i aktywnym, kompleksowym i interdyscyplinarnym.*

- *Odchodzimy od akcentowania odmienności somatycznych, psychicznych i społecznych oraz niepełnosprawności rozwojowych a zmierzamy do eksponowania cech, potrzeb wspólnych u wszystkich dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem problemów jednostki niepełnosprawnej jako osoby z jej indywidualną biografią i rzeczywistym funkcjonowaniem w środowisku.*

- *Odchodzimy od interpretacji niepożądanych zachowań dziecka jako zaburzeń rozwojowych, a zmierzamy do określania ich jako przejawów niezaspokojenia potrzeb oraz nierozumienia lub lekceważenia ich przez otoczenie.*

- *Dążymy do dynamicznego spojrzenia na specjalne potrzeby edukacyjne dzieci, w których wada postrzegana jest jako utrata funkcji na poziomie organicznym, niepełnosprawność jako utrata lub ograniczenie funkcji na poziomie psychicznym, a upośledzenie jako skutek interakcji między możliwościami a brakami tych jednostek oraz możliwościami a oczekiwaniami otoczenia.*

W pracy wychowawczej i dydaktycznej zmierzamy do zintegrowania całej społeczności Zespołu, z zachowaniem specyfiki i integralności placówek wchodzących w jego skład.

Niniejszy program wychowawczy uwzględnia cztery główne aspekty wychowania:

1. Wspomaganie naturalnego rozwoju (zaspokajanie potrzeb, rozwijanie potencjałów i możliwości, budowanie wspierającej relacji nauczyciel-uczeń);

2. Kształtowanie sposobu myślenia i postaw uznawanych za pożądane (ujętych np. w opisie sylwetki wychowanka, kreowanie i wskazywanie wzorców, przekazywanie wartości istotnych z punktu widzenia danej kultury, kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych);

3. Profilaktykę zachowań ryzykownych (diagnozowanie zagrożeń, wyposażanie wychowanków* w wiedzę i umiejętności pomagające w radzeniu sobie z tymi zagrożeniami, proponowanie alternatywnych sposobów funkcjonowania, ochrona przed bezpośrednimi niebezpieczeństwami);

4. Korekcję deficytów i urazów („złych/niekonstruktywnych doświadczeń” powstałych w toku wcześniejszego wychowania (diagnoza deficytów, konstruowanie sytuacji wychowawczej w taki sposób, by wychowanek mógł zdobywać doświadczenia korygujące dotychczasowe urazy).

(* Ilekroć w programie mowa o wychowankach należy przez to rozumieć: wychowanków przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum.)

Przy konstruowaniu programu zostały wzięte pod uwagę następujące akty prawne¹:

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z dnia 10.12.1948 r.
- Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4.11.1950 r.
- Deklaracja Praw Dziecka z 1959 r.
- Konwencja o Prawach Dziecka Narodów Zjednoczonych z 20.11.1989 r.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. (art.48, 53, 70);
- Ustawa o systemie oświaty z dn.7.09.19991 r. (art. 1, 5, 33, 34a, 40);
- Ustawa z dnia 26.01.1982 r. Karta Nauczyciela (art. 6);
- Program Polityki Prorodzinnej Państwa z dnia 17.11.1998 r.
- Rozporządzenie MEN z dn. 15.02.1999 r. w sprawie ramowego statutu szkoły publicznej (§ 2.1, § 2.2);
- Rozporządzenie MEN z dn. 15.02.1999 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego;
- Statut ZPE i placówek wchodzących w jego skład;
- Podstawa Programowa kształcenia ogólnego;

¹ Podstawy prawne będą aktualizowane zgodnie ze zmieniającym się prawem.

I. ZAŁOŻENIA WYCHOWAWCZO-DYDAKTYCZNE PROGRAMU

Zamierzamy:

1. Wspierać wszechstronny rozwój dzieci, a w tym:

- wspierać rozwój emocjonalny dzieci;
- rozwijać u dzieci aktywną postawę w zakresie samoobsługi, porozumiewania się i w poznawaniu otaczającej rzeczywistości ;
- dążyć do uzyskania możliwie samodzielnego i niezależnego funkcjonowania wychowanków;
- kształcić postawy społeczne i umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym, artystycznym, religijnym, obywatelskim;

2. Doskonalic i podnosić skuteczność metod i form pracy w zakresie edukacji i wychowania, a w tym:

- poszukiwać nowych, efektywnych metod pracy i obserwacji dzieci;
- wdrażać i realizować indywidualne programy edukacyjne;
- doskonalic organizację pracy wychowawczo – dydaktycznej;
- wykorzystywać technologię informacyjną w pracy z dziećmi;
- wykorzystywać treści zawarte w międzyprzedmiotowych ścieżkach edukacyjnych i ścieżkach terapeutycznych.

3. Współpracować z innymi osobami i instytucjami na rzecz dzieci, a w tym:

- współpracować z rodzicami;
- współpracować ze środowiskiem lokalnym i placówkami specjalistycznymi w kraju i za granicą.

Cele ogólne programu:

1. Osiągnięcie optymalnej integracji wewnątrz społeczności ZPE:

- rozpoznawanie potrzeb oraz opracowanie strategii sprzyjających integracji wychowanków;
- organizowanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych służących integracji w czasie wolnym, podczas zajęć edukacyjnych i wychowawczych oraz imprez okolicznościowych;
- włączanie się w życie społeczne poprzez uczestniczenie w konkursach wewnętrznych, wyjazdach oraz innych formach zorganizowanych.

2. Całościowy rozwój dzieci uwzględniający ich preferencje i możliwości:

- realizowanie programów edukacyjnych;
- czynne uczestniczenie w kulturze, rozwijanie wrażliwości i aktywności twórczej;
- realizowanie programów kulturoznawczych;
- umożliwienie dzieciom korzystania z dodatkowych zajęć terapeutycznych w ramach programów PFRON I, PFRON II i PFRON III.

3. Promowanie zdrowego stylu życia:

- nabywanie umiejętności dbania o swoje zdrowie;
- podtrzymywanie i uczenie nawyków higieny osobistej i potrzeby racjonalnego odżywiania się;
- dostarczanie wiedzy i umiejętności bezpiecznego komunikowania się i poruszania w środowisku.
- rozwijanie i kształtowanie postaw ekologicznych.

4. Rozwijanie tożsamości i poczucia przynależności do grupy społecznej:

- wprowadzanie dziecka w kolejne kręgi środowiska społecznego – szkoła, region, ojczyzna itp.;
- podejmowanie działań w zakresie edukacji regionalnej, krajowej i europejskiej;
- kształtowanie postawy patriotycznej, obywatelskiej i etycznej.

5. Unowocześnianie stosowanych metod i strategii pracy oraz zwiększenie ich efektywności:

- dokonywanie okresowej analizy wychowawczo – dydaktycznej, rehabilitacyjnej, logopedycznej, psychologicznej;
- poszerzanie oferty stosowanych metod terapeutycznych (SI, Tomatis, Biofeedback, terapia widzenia, komunikacja alternatywna itp.);
- włączanie rodziców w pracę diagnostyczno – terapeutyczną poprzez uczestniczenie w zespołach transdyscyplinarnych.
- poszerzanie wiedzy i umiejętności nauczycieli poprzez organizowanie szkoleń w ramach WDN oraz udział w innych zewnętrznych formach doskonalenia zawodowego.

6. Pomoc rodzinie oraz zintegrowanie działań rodziców i pracowników ZPE na rzecz dzieci:

- współpraca ze Stowarzyszeniami;
- uczestniczenie rodziców w imprezach okolicznościowych, programach artystycznych, uroczystościach szkolnych;
- wspieranie rodziców i pomoc w pełnieniu roli wychowawczej – „Sobota dla Rodzica”, „Popołudnie dla Rodzica”, grupy wsparcia dla rodziców, organizowanie spotkań i szkoleń dla rodziców, pomoc rodzicom w organizowaniu czasu wolnego dla uczniów.

7. Współpraca ze środowiskiem lokalnym i placówkami specjalistycznymi w kraju u za granicą:

- uczestniczenie w konkursach i imprezach o zasięgu lokalnym i ogólnokrajowym;

- wymiana doświadczeń, poszerzanie wiedzy i umiejętności nauczycieli dzięki współpracy ze specjalistycznymi placówkami w kraju;
- współpraca międzynarodowa – Polska, Dania, Rosja, Ukraina.

Powyższe cele uwzględniają potrzeby rozwojowe (wspierania), potrzeby profilaktyczne (zapobiegania), potrzeby korekcyjne (zmiany) oraz inne potrzeby „wyższe” (odnoszące się do wcześniej zidentyfikowanych wartości i postulowanych postaw).

Sposoby realizacji treści ujętych w programie zależą od inicjatywy nauczycieli i przedstawiane będą w postaci harmonogramu działań na dany rok szkolny. W harmonogramie uwzględnione zostały święta i uroczystości kalendarzowe, religijne, rodzinne, lokalne (regionalne) i historyczne.

Uczestnikami i realizatorami programu wychowawczego są: Dyrekcja ZPE, nauczyciele, wychowankowie, rodzice i inni pracownicy placówki.

Wychowawcy grup przedszkolnych i zespołów szkolnych włączają do planowania miesięcznego zamierzenia wychowawcze wynikające z harmonogramu na dany rok szkolny oraz treści wynikające z indywidualnych potrzeb wychowanków.

Zadaniem nauczycieli – wychowawców jest odkrywanie potencjalnych możliwości wychowanków, tworzenie optymalnych warunków do kształtowania właściwych stosunków rówieśniczych, stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi dzieci oraz udzielaniu im wszechstronnej pomocy w celu zaspokojenia specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Nadrzędnymi celami realizowanymi przez wychowawców powinny być:

-zapewnienie i dawanie wychowankom poczucia bezpieczeństwa, szacunku przez pełną ich akceptację podczas nauki, zabawy i różnych form spędzania czasu wolnego;

- okazywanie swoim wychowankom pozytywnych uczuć oraz uczenie okazywania ich w stosunku do innych w codziennych sytuacjach w przedszkolu, szkole i w domu;
- inicjowanie sytuacji do nawiązywania i utrzymywania kontaktów koleżeńskich w zespole i poza nim;
- wzbogacanie wychowanków w doświadczenia społeczne (rozwiązywanie konfliktów, umiejętność cierpliwego słuchania, pozytywne reagowanie na słowa, fakty, oceny);

II. POWINNOŚCI NAUCZYCIELA- WYCHOWAWCY ZPE

- Nauczyciel - wychowawca jest bezpośrednio odpowiedzialny za sprawy związane z życiem grupy przedszkolnej, zespołu szkolnego.
- Nauczyciel - wychowawca jest dla swoich wychowanków przewodnikiem po świecie wartości.
- Wychowawcy grup przedszkolnych, zespołów szkolnych utrzymują stały kontakt z rodzicami poprzez osobiste spotkania i zebrania ogólne.
- Każda grupa przedszkolna, zespół szkolny wraz z wychowawcą i rodzicami powinni tworzyć swoistą wspólnotę.
- W razie wystąpienia jakichkolwiek trudności wychowawczych nauczyciel- wychowawca powinien skontaktować się z psychologiem, dyrektorem szkoły i rodzicami (opiekunami) wychowanka.
- Relacja: nauczyciel (wychowawca) – wychowanek – rodzice, powinna odznaczać się wzajemnym zaufaniem i dyskrecją.

III. ZASADY WSPÓŁPRACY WYCHOWAWCZEJ Z RODZICAMI (OPIEKUNAMI):

1. Rodzice i nauczyciele współpracują ze sobą w sprawach wychowania, kształcenia i terapii dziecka.
2. Wychowawcy są zobowiązani do informowania rodziców o postępach indywidualnych dzieci i działalności szkoły na spotkaniach ogólnych i indywidualnych.
3. Dyrektor ZPE przynajmniej raz w roku zapoznaje rodziców Na zebraniu ogólnym z podstawowymi zadaniami i zamierzeniami dydaktyczno-wychowawczymi przedszkola i szkoły.
4. Wychowawcy, nauczyciele przedmiotów, specjaliści zobowiązani są do udzielenia rodzicom porad oraz bieżących, rzetelnych informacji o zachowaniu, postępach lub przyczynach trudności w nauce ich dzieci w każdym czasie, zawsze jednak niekolidującym z ich podstawowymi obowiązkami dydaktyczno-wychowawczymi.
5. Rodzice powinni utrzymywać stały kontakt z wychowawcą i interesować się na bieżąco postęпами dziecka w nauce i zachowaniu.